

TYÖ-JA ELINKEINOMINISTERIÖN ASETUS PÄÄSTÖKAUPAN VAKIINTUNEILLE LAITOKSILLE KAUELLE 2021-2025 MAKSUTTA JAETTAVIEN PÄÄSTÖOIKEUKSIEN HAKEMISEN MÄÄRÄAJAN PIDENTÄMISESTÄ

YLEISPERUSTELUT

1.1 Nykytila

Päästökauppa on Euroopan unionin ilmastopolitiikan keskeinen ohjauskeino. Päästökauppa aiheuttaa kuitenkin kustannuksia sen piirissä oleville toimijoille. Niin kauan kuin toimijoiden globaaleihin kilpailijoihin ei kohdistu vastaavaa kustannusrasitusta, kustannukset lisäävät riskiä siitä, että yritykset siirtävät tuotantoa Euroopan unionin ulkopuolelle. Riskin hillitsemiseksi tietyt toimialat saavat päästöoikeuksia maksutta myös päästökaupakaudella 2021—2030.

Päästöoikeuksien myöntäminen maksutta, jäljempänä *päästöoikeuksien ilmaisjako*, perustuu EU-tasolla harmonisointeihin sääntöihin. Pääperiaatteista säädetään päästökauppaa koskevassa direktiivissä ja useista yksityiskohtaisista säännöistä päästöoikeuksien yhdenmukaistettua maksutta tapahtuvaa jakoa koskevien unionin laajuisten siirtymäsäännösten määrittämisestä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/87/EY 10 a artiklan mukaisesti annetussa komission delegoidussa asetuksessa (EU) 2019/331, jäljempänä *komission ilmaisjakoasetus*. Komission ilmaisjakoasetus on kaikissa jäsenvaltioissa suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä. Komission ilmaisjakoasetuksessa säädetään maksutta jaettavien päästöoikeuksien hakemisen määräajoista. Ensimmäiselle ilmaisjakokaudelle (2021-2025) määräajaksi päästökaupan vakiintuneille laitoksille asetetaan 30 päivä toukokuuta 2019. Jäsenvaltioilla on saman asetuksen mukaan mahdollisuus asettaa määräaika, joka on enintään kuukautta myöhemmin tai aikaisemmin.

Päästöoikeuksien ilmaisjaon hakemisen keskeiset kansalliset periaatteet tullaan säätämään päästökauppalaisissa (311/2011), jota tullaan muuttamaan lailla päästökauppalain muuttamisesta (HE 228/2018). Eduskunta hyväksyi lain päästökauppalain muuttamisesta 25 päivänä tammikuuta 2019 ja sen arvioidaan tulevan voimaan 19 maaliskuuta 2019. Päästökaupan vakiintuneita laitoksia koskeva määräaika kauden 2021—2025 ilmaisjaon hakemiselle on tietyin poikkeuksin 30 päivä huhtikuuta 2019. Päästökauppalain 35 e §:n 3 momentissa tullaan säätämään, että työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella voidaan pidentää enintään kaksi kuukautta, jos komission ilmaisjakoasetus ei ole tullut voimaan kahta viikkoa ennen päästökauppalain asettamaa määräaikaa tai komission ilmaisjakoasetuksen toimeenpanemiseksi valmisteltavia komission ohjeita ja sähköisiä taulukoita ei ole annettu kahta kuukautta ennen kyseistä määräaikaa.

Komission ilmaisjakoasetus on astunut voimaan helmikuun lopussa. Komission sähköisten ohjeiden ja taulukoiden valmistelu on kuitenkin siltä osin kesken, että ohjeita ja taulukoita ei ole vielä saatavilla suomeksi tai ruotsiksi. Tämä johtuu siitä, että ohjeiden ja lomakkeiden valmistelu ja kääntäminen on kestänyt arvioitua pidempään.

1.2 Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Asetuksella pidennetään päästökauppalaissa asetettua määräaika päästökaupan vakiintuneille laitoksille maksutta jaettavien päästöoikeuksien ilmaisjaon hakemiseen kaudelle 2021-2025. Uudeksi määräajaksi asetetaan 30 toukokuuta 2019.

Päästökaupan toiminnanharjoittajista ja päästökauppaviranomaisesta riippumattomista syistä ilmaisjakoasetuksen toimeenpano on viivästynyt ja näin ollen hakemisen määräajan pidentäminen katsotaan perustelluksi ja kohtuulliseksi sen varmistamiseksi, että toiminnanharjoittajat tosiasiallisesti kerkeävät toimittamaan ja päästökaupan todentajat todentamaan hakemuksen ja siihen liitettävät tiedot määräajan puitteissa.

1.3 Esityksen vaikutukset

Ehdotetulla määräajan pidentämisellä ei arvioida olevan taloudellisia, ympäristöön liittyviä tai yhteiskunnallisia vaikutuksia. Ehdotettu määräaika vastaa komission ilmaisjakoasetuksessa säädettyä määräaika. Päästökauppakautta 2021—2030 koskevien päästökauppajärjestelmän muutosten vaikutuksia on arvioitu hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi päästökauppalain muuttamisesta (HE 228/2018).

1.4 Asian valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Asetusehdotusta ei ole tarkastettu oikeusministeriön laintarkastusyksikössä, koska asia on yleiseltä merkitykseltään vähäinen.

Asetusehdotuksen lausuntopyyntö lähetettiin 11.3.2019, ja lausuntoaika päättyi 20.3.2019. Lausuntoaika lyhennettiin perustelluista syistä. Asetuksen sisältö on yleiseltään merkitykseltään vähäinen mutta kiireinen, sillä päästökauppalain mukainen määräaika hakemuksen toimittamiselle päättyy 30 huhtikuuta 2019. Asetuksella säädettävä määräajan pidennys on toiminnanharjoittajien eduksi. Lausuntopyyntö lähetettiin seuraaville tahoille: DNV GL Business Assurance Finland Oy Ab, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Enemi Oy, Energiavirasto, Energiateollisuus ry, FINAS-akkreditointipalvelu, Inspecta Sertifiointi Oy, Kemianteollisuus ry, Metsäteollisuus ry, Teknologiateollisuus ry, ympäristöministeriö ja ÅF Consulting Oy. Myös muut kuin tahot, joille lausuntopyyntö osoitettiin, saattoivat antaa lausuntonsa asetusehdotuksesta.

Lausunnon antoivat [xx]

1.5 Voimaantulo

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian päästökauppalain muutoksen voimaantulon jälkeen.